

Creatieve bedrijvigheid

Raadsinformatiebijeenkomst	14 juni 2018
Voorzitter	Peter van Corler
Tijd	11.30 – 13.00 uur
Zaal	Grote Trouwzaal
Aanleiding bijeenkomst:	De raadsbrief 'Werkplan ruimte voor creatieve bedrijvigheid'.
Werkvorm bijeenkomst	Vragen stellen/Dialoog
Geagendeerd door:	Ellen Bijsterbosch (D66), Melody Deldjou Fard (GroenLinks), Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren) en Hester Assen (PvdA)
Doel van de bijeenkomst	De fracties willen duidelijkheid over enkele zaken. Zij winnen daarom tijdens de RIB informatie van college en betrokkenen in.
Betrokken ambtenaren/ Presentatoren	Saskia Kluitmans, Culturele Zaken Astrid Renne, Economische Zaken Jurrien Brombacher, Utrechtse Vastgoed Organisatie Arna Notten, SWK030
Meepraters	1 Edo Wiersema, De Stadstuin 2 Gabrielle Muris, Werkspoorkathedraal 3 Meeprater 4 Erik Benders, Stichting Kytopia 5 J.Riedeman, Stichting Circus Diedom 6 Daan Bramer, De Nijverheid 7 Jannet van Lange, het NUT (Nieuw Utrechts Toneel) 8 Paul Barendregt 9 Harm Lambers, Theater Kikker / Podium Hoge Woerd 10 Meeprater 11 A.J. Merits, Danscentrum Utrecht 12 Lisa Donia, Stichting SHIFFT 13 Meeprater 14 Frank Leenders, Kanaal30 15 Lou Vos, Vlampijpateliers 16 Meeprater 17 Arna Notten, SWK030 18 Hans-Hugo Smit, BPD Ontwikkeling BV 19 Jeroen Hermkens, Utrecht Development Board 20 Alissa Landzaat 21 Hans Karssenberg 22 Petra Berghorst, Vlampijpateliers 23 Meeprater, Stichting Sophia 24 Meeprater 25 Colin Benders, Kytopia
Portefeuillehouder(s)	Anke Klein
Aanwezige griffiemedewerker(s)	Willemien Kok en Petra van den Hurk
Programma	Toelichtingen, door – Saskia Kluitmans & Astrid Renne – Jurrien Brombacher – Arna Notten

	– mogelijkheid voor raadsleden tot stellen van vragen Dialog tussen raadsleden en meepraters (raadsleden stellen vragen) Rondje reflectie
Vervolg	Dit onderwerp is nog niet geagendeerd voor een debat in de gemeenteraad.

Motivatie: De fracties van de D66, GL, de PvdD en de PvdA willen n.a.v. de raadsbrief en het werkplan Ruimte voor creatieve bedrijvigheid over enkele zaken duidelijkheid hebben. Dit met als doel uit het werkplan concrete punten te destilleren waar de raad mee aan de slag kan. De agenderende fracties willen technische informatie inwinnen bij betrokkenen uit de creatieve sector, vastgoedondernemers die investeren in creatieve huisvesting en bij het college.

D66, GL, PvdD en PvdA willen een toelichting van het college (vanuit cultuur en economische zaken) op het werkplan, de prioriteiten daarbinnen en op waar we nu staan en (vanuit de Utrechtse Vastgoed Organisatie, UVO) op de kaders waarmee UVO werkt waar het gaat om ruimte bieden aan de creatieve sector.

Vragen daarbij zijn:

1. Bureau Buiten maakte in haar rapport onderscheid tussen Innovate/Interact/Expose/Attract ruimtes. Zowel Vlampijpateliers als Kytopia vallen in het werkplan onder Innovate, terwijl de wensen qua faciliteiten vanuit de creatieven op beide plekken erg uiteenlopen. Deze fracties krijgen graag een meer gedifferentieerd beeld van welke type ruimtes er onder de vier verschillende categorieën vallen.
2. Bij de focusprojecten (Werkplan, paragraaf 4a) staan bij sommige projecten risico's en bedreigingen benoemd, maar niet welke rol de gemeente hierin kan pakken om deze te verkleinen, en wat de financiële consequenties zijn als de gemeente deze rol pakt. D66, GL, de PvdD en PvdA willen hierover meer duidelijkheid krijgen.
3. Wat is er precies nodig (in geld) om de projecten die met bestaande capaciteit en budget niet ondersteund kunnen worden (Werkplan, 4b) wel mogelijk te maken? De agenderende fracties willen meer duidelijkheid krijgen over hoe tot de afweging is gekomen dat deze projecten geen prioriteit hebben gekregen, in tegenstelling tot de projecten onder 4a.
4. In hoeverre liggen de doelstellingen van het programma Cultuur op één lijn met het programma Vastgoed?

D66, GL, de PvdD en de PvdA krijgen van SWK030 graag een toelichting op knelpunten en kansen die zij tegenkomen.

Daarnaast horen zij van betrokkenen uit de creatieve sector graag informatie over o.m. de volgende punten:

1. In haar rapport (mei 2017) stelt Bureau Buiten dat er 15.000 m2 tekort aan creatieve ruimte is in Utrecht. Hoeveel m2 is er nu van welk type ruimte nodig?
2. Naast m2 zijn ook andere aspecten relevant als het gaat om creatieve ruimte. Dansers hebben een zwevende vloer nodig, podiumkunstenaars willen korte periodes intensief ergens kunnen werken (maar niet het hele jaar vastzitten aan die ruimte), muzikanten moeten lawaai kunnen maken, etc. De agenderende fracties willen meer inzicht krijgen in welke andere aspecten, zoals faciliteiten, vergunningen, contracttypes relevant zijn.

Van vastgoedondernemers die investeren in de creatieve huisvesting horen zij o.m. graag:

1. Op welke manier kan de gemeente het investeren in creatieve ruimtes voor commerciële partijen aantrekkelijker maken?
2. Zijn er lessen die UVO kan leren van de manier waarop commerciële vastgoedondernemers investeren in deze sector?

Bijdragen

Meeprater

Het Hof van Cartesius is ontstaan uit een open call van gemeente Utrecht voor creatieve initiatieven. Na deze open call bleek dat de gevraagde grondprijs voor de grond niet kon leiden tot een haalbare businesscase voor creatieve werkruimtes.

In fase 1 heeft Hof van Cartesius een eenmalige subsidie gekregen om ervoor te zorgen dat een voor creatieve makers realistische huurprijs gevraagd kan worden. Het Hof van Cartesius creëert op verschillende wijze waarde voor Utrecht. Circulair, bottomup gebiedsontwikkeling brengt nieuwe bezoekers, publicaties, verbinding, samenwerking, bewustzijn in duurzaamheid, toevoegen van groen en openbare ruimte etc. Voor doorontwikkeling op braakliggende gemeentegrond is het niet mogelijk om zonder vorm van subsidie de huurprijs te bieden die betaalbaar is voor creatieven.

Het ontbreken van actief grondbeleid en de doelgroep

Kunstenaars/ creatieve werkruimtes als bestemming alsmede de smalle definitie van waardetoevoeging maken dat voor het aanbieden van creatieve ruimtes op Gemeentegrond de businesscase niet rond te krijgen is. Ik zou graag met gemeente willen kijken naar gemeentelijk maatschappelijk vastgoed/ braakliggende grond om op basis van andere waarden en variabelen te bepalen of en onder welke voorwaarden het creëren van creatieve werkruimte wel mogelijk is.

Jannet van Lange, het NUT (Nieuw Utrechts Toneel)

Geachte raadsleden,

Graag brengen wij, in het kader van het 'Werkplan Huisvesting Creatieve Sector', de huisvestingsproblematiek van het NUT (Nieuw Utrechts Toneel) bij u onder de aandacht. Het NUT is het wijkgezelschap van Leidsche Rijn en op zoek naar geschikte en passende huisvesting in de wijk.

Het NUT in Leidsche Rijn

Het NUT is in 2007 opgericht en maakt sinds 2013 onder artistieke leiding van Greg Nottrot voorstellingen in Utrecht Leidsche Rijn. Van de utopische zomervoorstelling Geluk op het dak van de A2 tot de voorbij razende locatievoorstelling De Denderende Tijd in de grootste bouwput van het land. Het NUT presenteert zich steeds op een unieke locatie in de vinex. Een nieuwbouwwijk die continu in ontwikkeling is en waar voortdurend wordt gebouwd. Tegelijkertijd kent het gebied een zichtbare geschiedenis die terugvoert tot de Romeinen. Een terugkerend thema in de voorstellingen van het NUT is dan ook de voortdurende strijd tussen toekomst en verleden. Het NUT brengt als gastheer van de ontmoeting en aanjager van de gedachte graag mensen op ongedwongen wijze bij elkaar. Voor theater, diners, onverwachte gesprekken en uitdagende opdrachten in alle soorten en maten. Deze gastvrije en onderzoekende houding is kenmerkend voor de voorstellingen van het NUT.

Ruimte voor het NUT

We begonnen in 2007 als kantoor- nomadisch gezelschap, passend bij onze projectmatige manier van werken. Vanaf 2011 werken we vanuit het atelier onder het huis van artistiek leider Greg Nottrot, die op dat moment in een atelierwoning van het complex De Kersenboomgaard is gaan wonen. Zodoende hebben we ons voorgaande jaren kunnen redden.

Het afgelopen jaar hebben we een behoorlijke groei doorgemaakt: met ondersteuning van zowel Gemeente Utrecht als Fonds Podiumkunsten heeft onze organisatie meer continuïteit gekregen en hebben we onze zichtbaarheid in zowel Utrecht, Leidsche Rijn als landelijk vergroot (109 speelbeurten en 13379 bezoekers in 2017). Deze groei vraagt om passende en daarmee andere kantoorruimte. Concreet: onze huidige werkruimte van 50m² is te krap voor zeven medewerkers, een aparte vergader- en overlegruimte ontbreekt en een repetitieruimte voor de voorstellingen moeten we extern huren. Ook heeft de artistiek leider inmiddels een gezin met twee jonge kinderen dat letterlijk boven ons hoofd woont. Vanaf 2017 zijn we intensief op zoek naar een nieuw onderkomen. Een zoektocht waarbij we voortdurend aanlopen tegen het gebrek aan beschikbare en betaalbare ruimte in Leidsche Rijn. Zo zijn de commerciële prijzen die ASR hanteert voor ruimtes in het nieuwe Leidsche Rijn Centrum voor ons onbetaalbaar.

Het belang van ruimte voor de makers van het NUT

In het actieplan 'De Kunst van het groeien' werd reeds in een breed kader geschetst wat de noodzaak is van het huisvesten van makers in de stad. De huisvestingsproblematiek van het NUT kan gezien worden als urgent voorbeeld van dit structurele en sector-brede probleem. Het NUT wordt breed gedragen door publiek en subsidienten en vervult een belangrijke rol in het nieuwste stadsdeel van Utrecht; Leidsche Rijn. Onze voorstellingen zijn belangrijke ontmoetingsmomenten voor mensen uit de wijk en de stad; een figuurlijke brug tussen oude stad en haar nieuwe wijk. 'Verplicht' napraten over de thema's van onze voorstellingen tijdens een diner zorgt voor bijzondere en onverwachte ontmoetingen. We willen als wijkgezelschap dolgraag blijven werken vanuit Leidsche Rijn; op een passende en zichtbare locatie. Onze aanwezigheid is – zeker in een wijk als Leidsche Rijn – van belang voor een diverse culturele infrastructuur. Om onze positie te behouden en hier verdere invulling aan te geven, moeten we aanwezig kunnen zijn in het kloppende hart van een wijk die nog altijd volop in ontwikkeling is. Daarmee kan een stap gezet worden bij het oplossen van het structurele probleem van beschikbare, betaalbare ruimte voor makers.

We vragen u dan ook mee te denken over mogelijke oplossingen voor onze huisvesting.

Met vriendelijke groet,

namens het NUT (Nieuw Utrechts Toneel),

Jannet van Lange

Zakelijke coördinatie en dramaturgie

Paul Barendregt

Dank voor de uitnodiging. Ontving deze ook van BOEi en Arna.

Er zijn volgens mij een paar punten die van belang zijn.

1. Noodzaak bij Gemeente en politiek om de creatieve sector in Utrecht te willen faciliteren.
2. Een gezicht te geven aan de creatieve sector in de brede zin. Eindhoven is designstad.
3. Afstemming bij de gemeente tussen de verschillende afdelingen. Zorg voor een oliemannetje.
4. Ook bij creatieve is een verschil in tarief waardoor de mogelijkheden voor huur soms beperkt zijn. Kunstenaars betalen over het algemeen weinig. Aan de andere kant is er ook een vraag over toegevoegde waarde. Laat de kunstenaar of creatieve ook meer naar buiten treden.
5. Zorg voor een herkenbaar gebied als creatieve zone. Werkspoor, 2e daalsedijk en Cartesiusdriehoek is (al) een gebied voor creativiteit.
6. Zorg in andere gebieden voor harde afspraken over invulling van creatieve zone's. Uiteindelijk gaan de vastgoedpartijen voor maximale opbrengsten.

Dit is verkort en versneld onze input.

Meeprater

Wat ik mis en Utrecht/ LRVldM gun, ihkv De Stad als Creatief Domein:

–vooreerst heel lastig voor het beeld: we huren duur bij de gemeente: een groot deel van onze subsidie vloeit zo weer terug. Voor jouw idee: Ik mag er nu 2 ruimtes bij huren (groot lokaal en klein hok plus keukentje): dat kost me meer dan 12.000 per jaar. Daar moet ik dus veel tijd in investeren om dat rendabel te maken, die ik niet kan besteden aan programma. De vraag is er zeker, maar om het betaalbaar weg te zetten kost veel puzzelwerk en veel, veel tijd. Daarover staat ook iets in de sectoranalyse amateurkunst (p. 17), 780.000 vloeit terug van de wijkcultuurhuizen naar de gemeente via huur.

–Ik zelf mis plekken voor jonge makers, wijzelf hebben De Nomads in Residence erg graag jarenlang beheerd (gaat nu weg bij Cultuur19, gaat nu gelukkig wel door, naar de Metaal Kathedraal), dat zijn maakplekken voor structureel incidenteel verhuur, waar je ook muziek kunt maken, optreden, maar ook kunt slapen en douchen.

–We missen rommelplekken / maakruimte voor jongeren, oefenruimtes, die niet commercieel hoeven worden verhuurd (jongerencultuurhuis)

–Qua contractvormen : het concept van de CultuurCampus die wij per 2017 beheren is volgens mij best succesvol (op de dure huur na dus) we zijn beheerder van allerlei verschillende makers in de CultuurCampus. We verhuren incidenteel en structureel aan amateurkunstenaars, semi-professionals en professionals. De cross-over die we zien is interessant. Maar we hebben veel te weinig ruimte voor meer theatermakers, muzikanten, leerlingen, etc (we beheren maar 1 dramalokaal na 4 uur alleen en 1 dansplek na 4 uur).

Harm Lambers, Theater Kikker/ Podium Hoge Woerd

Geachte leden van de gemeenteraad,

U buigt zich vandaag samen met insprekers over het Werkplan Huisvesting Creatieve Sector. Voor ons als Theater Kikker biedt dit plan een interessante doorkijk naar de gewenste gebieds-ontwikkelingen op diverse locaties in de stad en de rol die de creatieve sector hierin zou kunnen c.q. moeten spelen.

Het Werkplan raakt aan gedachtevorming die we sinds kort over de toekomst van ons theater aan de Ganzenmarkt ontwikkelen. Ik wil u graag in heel kort bestek deelgenoot maken van deze nog voorlopige gedachtegang.

Zoals u weet is Theater Kikker gevestigd in het hartje van de binnenstad, aan de Ganzenmarkt, recht tegenover het stadhuis. Een locatie die we al bijna veertig jaar hebben. Na een verbouwing twintig jaar geleden beschikt Theater Kikker daar over twee theaterzalen waarvan inmiddels de beperkingen beginnen te knellen: ze zijn te klein voor de huidige en naar verwachting zeker ook de toekomstige theaterpraktijk, de planning is inmiddels zó vol dat er geen ruimte meer is voor een intensivering van de bespeling en dus ook niet voor uitbouw van eigen verdiensten met verhuur.

Daar komt bij dat een locatie in het hartje van de binnenstad op middellange termijn niet houdbaar meer is: regelgeving voor bevoorrading gaat het aan- en afvoeren van decors binnen afzienbare tijd in de weg staan. Bovendien groeit de Ganzenmarkt nu al op weekenddagen zó vol met fietsen dat decorwagens ons theater dan heel lastig kunnen bereiken.

Het is omwille van deze constatering dat we sinds enige tijd de gedachte toelaten dat we op termijn voor de bedrijfsvoering van ons theater naar andere ruimte zouden moeten uitkijken.

Echter: áls we dat doen, zullen we goed na moeten denken over wat inde komende tientallen jaren ruimtelijk verwacht zou mogen worden van een op de huidige tijd toegesneden theater-accommodatie. ‘Zomaar’ het

huidige theater kopiëren en verplaatsen zou geen recht doen aan ontwikkelingen binnen de theaterpraktijk waarin maken en presenteren dichter naar elkaar toe groeien, waarin makers tevens op zoek zijn naar intensivering van hun band met publiek en dus de sprong wagen van lange speelseries op één plek of een beperkt aantal plekken in het land of – een derde voorbeeld – waarin theatermakers de behoefte hebben een ruimte meer naar eigen hand te zetten dan een reguliere theaterzaal met zijn vooraf gedefinieerde architectuur toestaat.

Langzaam groeien deze gedachten naar een ideaalplaatje: contouren van een plan van eisen dat – zo is onze droom – de basis zou kunnen worden van een heel bijzonder theatercentrum voor nieuw en vernieuwend theater, een theater dat door lokale makers als hun eigen ‘huis’ zou kunnen worden beschouwd en dat landelijk qua opzet en aanbod zo bijzonder kan zijn dat het zijn publiek geregeld ook van buiten de stadsgrenzen betreft.

Dat we bij realisering van deze plannen niet alleen moeten optrekken, is ons van meet af aan al duidelijk. We zijn dan ook aan het spreken met meerdere partijen in de stad om te bezien of onze ideeën parallel kunnen lopen met instellingen voor productie of talentontwikkeling. Ook cross overs met andere disciplines zou een onderzoek waard zijn. Let wel: deze gesprekken zijn nog zeer oriënterend en hebben nog absoluut niet de status van concrete planvorming.

Dat ik u nu al deelgenoot maak van bovenstaande is niet omdat de ideeën al concreet genoeg om u medeplichtig te willen maken aan realisering. Daarvoor zijn ze nog niet rijp. Echter – en nu kom ik terug bij het Werkplan: het voorliggende Werkplan concentreert zich zeer op ruimte voor makers en broedplaatsen, in de termen van het Werkplan ‘innovate’, ‘interact’ en ‘expose’, functies die inderdaad al uw zorg verdienen. Van de categorie ‘attract’ (initiatieven met vooral een publieke functie voor de hele stad of zelfs daarbuiten) worden nauwelijks voorbeelden genoemd, daar waar de zogenaamde Kansenkaart aan die functie wel plekken toekent.

U zult begrijpen dat wij ons graag aanmelden om meegenomen te worden in verdere gedachtevorming. Onze ideeën hebben weliswaar nog een zeer voorlopig karakter, het uitzoeken van vruchtbare samenwerkingen zal nog tijd en creativiteit vragen en vraagstukken van concrete bedrijfsvoering liggen nog ver weg. Desondanks gaat de trein van gebiedsontwikkeling nu snel rijden. Wij denken dat we in de toekomst hieraan zeker een bijdrage kunnen leveren, juist op nieuw te ontwikkelen horspots buiten het stadscentrum.

Harm Lambers
Directeur Theater Kikker | Podium Hoge Woerd
Utrecht, 11 juni 2018

A.J. Merits, Danscentrum Utrecht

Geachte raadsleden, geachte Ellen Bijsterbosch,

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid op donderdag 14 juni van 11.30 – 13.00 uur bij de raadsvergadering aanwezig te zijn met als onderwerp huisvesting in de creatieve sector. Ter voorbereiding stuur ik u onderstaande informatie over onze organisatie Danscentrum Utrecht en onze huisvesting.

Achtergrond

Danscentrum Utrecht (DCU) bestaat in 2018 zevenendertig jaar. Het heeft zijn bestaansrecht bewezen als amateurdansschool in Utrecht met een uitgebreid cursusaanbod voor iedereen die van dansen houdt: kinderen, jongeren en volwassenen. Het heeft zijn naam weten te vestigen als dansschool met kwaliteit en als dansschool met een specifiek aanbod moderne dans. Niet alleen amateurs, maar ook (semi-)professionele

dansers weten de weg naar het Danscentrum te vinden. We hebben een landelijke uitstraling en een functie in de buurt.

Wekelijks worden er veertig lessen gegeven aan 500 cursisten, van beginners tot gevorderden en semi-professionals. Naast het basis lesrooster heeft het danscentrum verschillende internationale talenten mogen verwelkomen in een van de vele masterclasses die georganiseerd worden. Dansers en choreografen van de Junior Graham Company, ICK Amsterdam, De Dansers en LeineRoebana passeerden de revue.

Het Danscentrum heeft een goede organisatorische basis. Het bestuur bestaat uit zes actieve bestuursleden, de dagelijkse leiding is in handen van een administratieve kracht (12 uur) en een zakelijk en artistiek leider (16 uur). Daarnaast wordt gewerkt met een groot team van vrijwilligers (20 vrijwilligers voor 75 uur per week), voor zowel de publiciteit, bardiensten, verspreiding van flyers en folders en nieuwsbrief. Iedereen zet zich ten volle in. De lessen worden gegeven door een professioneel docententeam, gespecialiseerd in één of meerdere danstechnieken of -stijlen (13 docenten geven 45 lesuren per week). De docenten staan garant voor kwalitatief goede lessen.

De school is geen particuliere dansschool en geen commercieel bedrijf, maar een culturele instelling met een artistieke taak en een artistieke visie. Danscentrum Utrecht is een stichting zonder winstoogmerk en werkt zonder structurele subsidie.

Het DCU wil de passie voor dans en de beoefening en beleving van dans overbrengen aan zoveel mogelijk dansliefhebbers van jong tot oud, door middel van een uniek aanbod van specifieke danstechnieken. Het DCU biedt de mogelijkheid om een leertraject, een ontwikkeling is de dans te doorlopen en onderscheid daarbij drie trajecten: dans leren, dans creëren en dans presenteren. De kernwaarden zijn: passie, professionaliteit, creativiteit en betrokkenheid.

Huisvesting

We zijn gehuisvest in een schoolgebouw samen met kunstenaars en kinderopvang aan de Mgr. van der Weteringstraat 13-A. Er is mooie dansstudio, maar de kleedkamers, het kantoor en de ontmoetingsruimte zijn laag, klein en vochtig. Het multifunctionele pand is eigendom van de gemeente, die dit jaar het pand onder handen genomen heeft. Er is gewerkt aan achterstallig onderhoud en verduurzaming van het pand. De werkzaamheden hadden inmiddels afgerond moeten zijn, maar dit is niet het geval voor onze dansstudio. In november 2013 is een nieuw contract met de gemeente ondertekend, waarbij de huur jaarlijks van 2013 t/m 2018 verhoogt wordt tot een marktconforme huurprijs. Vanaf 1 juli 2018 betalen wij € 21.185 kale huur op jaarbasis. Dit is exclusief de noodzakelijk servicekosten en energie.

Wat betekent dit voor het Danscentrum Utrecht:

Hoewel wij als danscentrum, een artistieke organisatie zijn, worden wij zowel voor de huisvesting als ook voor de belastingdienst (BTW) aangemerkt als ondernemer. Dit heeft als gevolg dat wij met minimale middelen (lonen, uren overhead en een groot aantal vrijwilligers) de danscultuur en de belangen van de dans in Utrecht willen blijven voortzetten, maar de hoognodige investeringen die voor ons behoud en toekomst noodzakelijk zijn niet meer kunnen doen.

Conclusie, puntsgewijs:

- Wij zijn een stichting zonder structurele subsidie
- Sinds 2014 is de btw ingevoerd voor dansactiviteiten voor cursisten van 21 jaar en ouder. Hierdoor is het cursusgeld flink omhoog gegaan en is het voor een heel aantal cursisten niet meer mogelijk de lessen te volgen. Zoals u zeer waarschijnlijk weet wordt er 21% btw voor kunsteducatie activiteiten geheven, voor sportactiviteiten is dit 6 %.
- Sinds 2013 betalen wij stijgende huurkosten.

– Wij willen graag ons bestaansrecht behouden. Wij hebben ons hoofd te bieden aan andere aanbieders: commerciële organisaties, particuliere aanbieders ofwel gesubsidieerde organisaties (UCK en studentenorganisaties).

Wij vragen ondersteuning voor een professionele dansschool voor moderne en hedendaagse dans, met landelijke uitstraling. Die ondersteuning is nodig om door te ontwikkelen met geschiedenis, kennis en aanbod. Wij willen kunnen groeien en zoveel mogelijk cursisten bedienen. Hiervoor zijn verbeteringen noodzakelijk, zoals het verbeteren van de faciliteiten in het gebouw, het mogelijk maken om flexibele betalingsmogelijkheden in te stellen, de marketing en communicatie verbeteren en ons administratiesysteem efficiënter inrichten. Bovendien willen we het dansaanbod vernieuwen met o.a. ook lessen voor ouderen en projecten voor scholen in de buurt.

Met een structurele subsidie voor bijv. de huisvestingskosten zouden we zeer geholpen zijn. Dat geeft adem en de ruimte voor innovatie en creatieve ontwikkeling.

Met vriendelijke groet,
Aino Merits, leidinggevende en bestuur Danscentrum Utrecht

Meeprater

Het onderwerp huisvesting creatieve sector interesseert ook DOX (als bewoner van de Berenkuil) zeer, omdat we in de praktijk meer en meer aanlopen tegen de grenzen van de beschikbaarheid en van de fysieke omvang van deze studio's.

Drie aandachtspunten daarbij:

De grote druk van zowel Berenkuil-partners, als ook externe huurders uit de amateursector, drijft DOX noodgedwongen vaker en vaker uit het gebouw, terwijl we een van de vaste hoofdhuurders/gebruikers zijn. De studio's zijn beperkend wanneer DOX (standaard) met drie talentgroepen van elk 15 deelnemers werkt aan theater en vooral dans. Goede alternatieven in de buurt zijn niet altijd beschikbaar, en bovendien beheersmatig problematisch als we op meerdere locaties tegelijk moeten werken binnen het zelfde kader en de zelfde productionele bemensing.

Een ander aspect is behoefte aan goede afmontageruimte in de theatersector. Dit kan sowieso niet in de Berenkuil, dus doorgaans moeten we uitwijken naar podia (Hogewoerd, Kikker) of Huis Utrecht, mits deze een week leegstaan (!).

Een derde richtpunt zou kunnen gaan over de behoefte aan een plek voor de urban dans in Utrecht, nu niet alleen DOX daarin actief is, maar vanuit DOX het succesvolle event de Kulture of Hype&Hope geleidelijk uit de Berenkuil groeit, en nu naast 155 ook IRC zich op Utrecht richt. Dergelijke bundeling van urban dans zou ook een richtpunt kunnen zijn bij de regionale inzet van Utrecht in het landelijke cultuurbeleid.

Lou Vos, Vlampijpateliers

Behoud De Vlampijpateliers, cultureel erfgoed en grootste kunstbroedplaats van Utrecht, met betaalbare ruimten voor beeldend kunstenaars

De Vlampijpateliers zijn gevestigd in een oud pand van Werkspoor. Hier zetelde de directie. Het was het constructiegebouw waar ontwerpen werden getekend. Het stond aan de poort van het gebied. Ook nu werken er nog steeds creatieven. Meer dan 75 beeldend kunstenaars vinden hier hun werkplek aan het spoor, zowel gevestigd talent als jonge (HKU) kunstenaars. Het is daarmee de grootste kunstbroedplaats in Utrecht. De Vlampijpateliers onderscheiden zich van andere panden omdat er voornamelijk autonoom beeldend

kunstenaars werken en er geen creatieve bedrijven zijn gevestigd. Het draagt bij aan het werkklimaat voor beeldend kunstenaars in onze stad.

Jaarlijks organiseren we de Open Vlampijpateliers waarmee het pand in Utrecht op de culturele kaart is komen te staan. Rond de 1000 bezoekers brengen dan een bezoek aan het open weekend, onder het motto 'in ieder atelier een andere wereld'. Daarnaast worden er cursussen en workshops gegeven en de Vlampijpateliers KinderKunstDagen georganiseerd in zomer- en herfstvakantie.

Het pand werd in 2001 door Sophies Kunstprojecten in beheer genomen. Daarvoor had de HKU er een dependance. In 2009 zou er de 'Spoorlaan' komen, en moest het pand gesloopt volgens de toen zittende wethouder. In een gemeenteraadsinformatiebijeenkomst heb ik toen al mijn pleidooi gehouden voor behoud van het Werkspoorpand en mijn visie toegelicht op de ontwikkeling van het Werkspoorgebied: Gelegen aan het spoor op een zichtlocatie biedt het pand uitstekende mogelijkheden als visitekaartje voor de (toen nog een optie) culturele hoofdstad. Komend vanuit de hoofdstad Amsterdam vertraagt de trein vlak voordat deze Utrecht binnen rijdt. Aan de rechterzijde bevinden zich onze ateliers, met een lang plat dak, geschikt om een bord te plaatsen met 'Vlampijpateliers' en een fraai kunstwerk te plaatsen als teken van creativiteit, innovatie en ontwikkeling van het gebied.

Daartoe heb ik destijds al een plan voorgelegd aan Economische Zaken voor een lichtkunstobject van Tamar Frank, toen nog een huurster in ons pand, die internationale furore maakt, maar in Utrecht nog niet vertegenwoordigd is.

Na de Vlampijpateliers, komt de trein langs 'Het Huis' waar het lichtkunstwerk 'your dreams emerge here' te zien is, om vervolgens langs Concordia Creative Industry Building de stad binnen te rijden en te eindigen bij het (inmiddels) nieuwe station en Muziekpaleis Tivoli/Vredenburg. 'Een culturele boulevard voor een culturele hoofdstad' zo luidde mijn pleidooi.

Het heeft niet mogen gebeuren toen. Door gebrek aan visie en het ontbreken van een goed en bijzonder concept zagen wij de titel Culturele Hoofdstad aan onze neus voorbij gaan naar Leeuwarden. Kunstenaars/HKU werden niet betrokken in het plan, niet in de campagne die van een grote saaiheid was.

Onze stad ziet kunstenaars vertrekken, naar steden waar een beter kunstklimaat is zoals Rotterdam en Den Haag. Met een fantastische kunstopleiding als de HKU, waar jaarlijks zoveel talent afstudeert moeten wij als stad de kunst faciliteren. Kunstenaars vinden moeilijk betaalbare werkruimte. Het idee dat alleen jonge kunstenaars betaalbare ruimte behoeven is een misunderstanding. De meeste kunstenaars worden hier in Nederland nog steeds niet volwaardig gezien en betaalt. Als kunstenaar is er geen bedrijf dat je op je wacht, geen loopbaan of promotie en geen jaarlijkse loonsverhoging. De meeste kunstenaars moeten heel hard werken om nog een atelier te kunnen betalen. Vaak worden ze gevraagd om gratis te exposeren of opdrachten uit te voeren, of om gratis hun out-of-the-box ideeën te delen, zodat andere dure projectleiders er mee aan de slag kunnen. 'Je mag blij zijn dat je die kans krijgt toch?'.
Vaak ook worden kunstenaars in tijdelijke locaties geplaatst, wanneer eenmaal opgeknapt, en het gebied ontwikkeld is en er graag yuppen komen wonen, kunnen ze vertrekken zodat er creatieve bedrijven zich kunnen vestigen die wel die hoge huur kunnen betalen. Zo leven kunstenaars als nomaden in de stad. Dat is niet meer van deze tijd: voor sommigen onder hen werkt dat heel goed, maar voor de meesten is een vaste werkplek onontbeerlijk. Kunstenaars zijn ook ondernemers, met klanten, een toekomstplanning, deadlines, en hebben behoefte aan rust en ruimte om hun werk te kunnen doen.

Willen wij de kunstenaars in Utrecht behouden, dan is er visie en daadkracht nodig om dat te verwezenlijken.

Sinds 2004 zet ik mij, samen met mijn collega's, in voor behoud van De Vlampijpateliers. Sinds 2015 ben ik bestuurslid van Stichting Art Utrecht, waarin galeries en musea zich inzetten voor zichtbaarheid en vindbaarheid van de beeldende kunst in Utrecht.

Er is nog een weg te gaan. Maar we zijn onderweg.

Dat het Werkspoorgebied zich nu zo hard ontwikkelt* en als culturele hotspot wordt gezien is fantastisch #gemeenteutrecht. Hopelijk mogen De Vlampijpateliers daar nu ook de vruchten van gaan plukken, en bij blijven dragen aan de betekenis van het 'Werkspoorkwartier'. Per slot van rekening zetelde daar ooit de directie.

Namens de Vlampijpateliers, Lou Vos, Beeldend kunstenaar

www.vlampijpateliers.nl (aan een nieuwe website wordt gewerkt!)

*<https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/ondernemen/2017-Ontwikkelingsvisie-Werkspoorkwartier-maart2012.pdf>

Jeroen Hermkens, Utrecht Development Board

Meer ruimte voor makers

Waarom en hoe Utrecht creatieven moet koesteren

Utrecht geniet van makers, van beeldend kunstenaars, podiumkunstenaars, filmmakers, fotografen, ontwerpers en architecten. En ook zij profiteren. In een snelgroeiende stad wordt cultuur echter snel overgeslagen. Als Utrecht Development Board pleiten wij voor meer samenwerking om makers een rol en plaats te geven bij de ontwikkeling, levendigheid en aantrekkelijkheid van onze stad.

Creatieve talenten in de kunst betekenen veel voor Utrecht. Zij zijn een belangrijke motor waardoor de groeistad op een slimme manier kan 'inbreiden', haar creativiteit en diversiteit behouden en vergroten.

Er gebeurt al veel

Er gebeurt veel positiefs in de stad. We zien al succesvolle ontwikkelingen in 'nieuwe' gebieden als Rotsoord en Werkspoor/Cartesius. Met in Rotsoord interessante combinaties van HKU in de oude Pastoefabriek, met horeca en wonen. In het Werkspoorkwartier de combi van creatieve ondernemers (Hof van Cartesius), kunstenaars (Vlampijpateliers en sinds kort De Nijverheid) en overige makers (er wordt met grote interesse gekeken naar het gebied door partijen als Kytopia en 't Hoogt). SWK030 is zeer actief bezig kunstenaars en creatief ondernemers betaalbare werkruimte te bieden en het stimuleert onderlinge samenwerking en ondersteunt kunstenaarsinitiatieven. Het Werkspoorkwartier wordt letterlijk een nieuw centrum, een kloppend hart, een verbindende plek tussen Overvecht, Zuilen, Leidsche Rijn en de nieuwe woningen in de Cartesius-driehoek. We mogen daar best al trots op zijn, maar moeten nu ook zien door te pakken.

Samenwerking biedt kansen

De Utrecht Development Board signaleert een behoefte aan versnelling, combinaties maken en lange-termijn perspectief bieden. Er is in de stad grote vraag naar betaalbare atelierruimte voor beeldend kunstenaars en broedplaatsen voor de creatieve sector. Maar ook de vraag naar vastgoed in het algemeen stijgt, en daarmee raken weinig-vermogenden in de knel. Niet alleen bewoners maar ook kunstenaars.

Kansen zijn er in Utrecht zeker. Maar de afstand tussen de kunstensector en de vastgoedsector – de private maar ook die van de gemeente! – is groot en er is behoefte aan meer verbinding en het verkleinen van afstanden. Door gericht het ontmoeten te stimuleren, kunnen samenwerkingen ontstaan. Coöperaties als het Hof van Cartesius en De Nijverheid zijn succesvol en trekken weer nieuwe initiatieven aan. Zo ontstaat

synergie en versterkt alles elkaar. Dit is ook noodzakelijk voor onze creatieve stad, belangrijk voor de leefbaarheid en ook onze economie.

Best practises: leren van anderen

Een paar maanden geleden organiseerde de UDB in het Centraal Museum een meeting met partijen uit Den Haag, Rotterdam, Amsterdam en Utrecht om oplossingen met elkaar uit te wisselen. Dit leverde verrassende good practices op. Onderbouwd door de ervaringen in eigen stad én in de drie andere steden, komt de Utrecht Development Board tot een aantal aanbevelingen.

Wij richten ons daarbij tot alle betrokkenen: tot de gemeente, maar ook tot de hier werkende en in Utrecht geïnteresseerde vastgoedsector, tot beleggers en investeerders, kunstenaars, opleidingen, musea, netwerken en particulieren. Met deze aanbevelingen en het appèl het samen op te pakken kan Utrecht veel meer profiteren van de eigen kracht.

Laten we niet met de Gemeente beginnen, wat kunnen kunstenaars zelf doen?

WAT KUNNEN KUNSTENAARS DOEN?

- Kunstenaars zullen zich beter moeten organiseren. Hoewel niet eenvoudig, als collectief of stichting kunnen zij beter panden kopen of huren dan individueel. Denk aan coöperaties als Hof van Cartesius en de Nijverheid. Partijen als SWK030 kunnen daarbij helpen.
- Overweeg aannemen van ruimtes buiten het centrum van Utrecht, zoals Soesterberg en Nieuwegein. N.B. het NDSM-terrein aan de noordelijke IJ-oever in Amsterdam werd enige tijd geleden ook 'te ver' gevonden en nu wordt daar om ruimte gevochten.

WAT KUNNEN DE OVERIGE STAKEHOLDERS (SAMEN) DOEN?

- De HKU kan een grotere verbindende en aanjagende rol spelen.
- BAK (Basis voor Actuele Kunst) kan op de nieuwe locatie dé fysieke ontmoetingsplek voor kunstenaars worden, i.s.m. Centraal Museum, SWK030 en HKU.
- Betrokken partijen als Centraal Museum, SWK030, en ook het K.F. Hein Fonds kunnen zich meer en vooral ook meer gezamenlijk inzetten voor advies en begeleiding van kunstenaars. Regelmatig overleg tussen deze partijen is wenselijk (en wordt opgezet).

ROL VAN DE VASTGOEDSECTOR

- Ontwikkelaars van nieuwbouwcomplexen (voorbeeld: Merwedekanaalzone) leggen in contracten voor lange termijn vierkante meters betaalbare kunstenaarsruimte(n) vast.
- Bevorder doorstroming. Maak onderscheid tussen permanente plekken en wisselplekken.
- In het Werkspoorgebied is mooi te zien hoe betrokken vastgoedondernemers bezig zijn het gebied te ontwikkelen door industrieel erfgoed waar mogelijk een culturele invulling te geven. Maar we kunnen er niet op rekenen dat vastgoed vanzelf in handen komt van bij de stad betrokken ontwikkelaars.
- Beleidsdoelen in stedelijk cultuurbeleid kunnen voor beleggers en investeerders een richtsnoer en handreiking betekenen. Maatschappelijk vastgoed valt onder de noemer 'duurzaam beleggen'.

Last but not least, wat kan de Gemeente doen? De nieuwe raad en het nieuwe college wacht in elk geval een schone taak om te zorgen voor een heldere visie en een duidelijk perspectief.

WAT KAN DE GEMEENTE DOEN?

- Stel specifieke beleidsdoelen voor atelier- en kunstenaarsruimten. Bevorder daarin doorstroming, met onderscheid tussen permanente- en wisselplekken (differentiatie). Bepaal op die manier het maakklimaat in de stad (en blijf óók regionaal denken!).

- Zoek onderlinge versterking & synergie op door specifieke locaties zoals het Werkspoorgebied duidelijk te bestempelen als 'creatieve hotspots', voor ontwerpers en beeldend kunstenaars maar ook voor bv. muzikanten (Kytopia) en film- of animatiemakers ('t Hoogt).
- Stem dit cultuurbeleid en het gemeentelijk vastgoedbeleid op elkaar af. Zorg voor broedplaatsmetrages en regel dat er geen m2 verloren gaan. Zeer aanbevelenswaardig is een sterke verbinding binnen het nieuwe college tussen Cultuur en Stadsontwikkeling / Ruimtelijke Ordening. Ook de (her)bestemming Gemeentelijk Vastgoed kan niet los worden gezien van de cultuur-portefeuille.
- Leg langdurig de bestemming 'creatieve plek' vast, met de garantie van een stabiele huur, en voorkom gentrificatie – ofwel de verdringing van mensen met lagere inkomens in een gebied dat in opkomst is. Regel dit ook in contracten met ontwikkelaars van nieuwbouwcomplexen en leg voor lange termijn ruimte en betaalbaarheid van kunstenaarsruimte(n) vast.
- Stel, zoals in Den Haag, een Broedplaatsmakelaar aan die onafhankelijk is, een vooruitgeschoven post van de gemeente maar wel vrijer in zijn/haar werk richting makers en vastgoedontwikkelaars.
- Geef gevolg aan de unaniem gesteunde motie-De Vries (Groen Links) (Gemeente Utrecht 2017/192) over gebruik van leegstaand gemeentelijk vastgoed door kunstenaars: 'draagt het college op met relevante partijen in de stad in gesprek te gaan en ze te betrekken bij het beheer van leegstaand gemeentelijk vastgoed'.

Ingesproken door Jeroen Hermkens, kunstenaar en UDB-lid
Utrecht Development Board, juni 2018 www.utrechtdb.nl

Arna Notten – directeur SWK030 en a.i. Sophies Kunstprojecten

Inleiding

Kunstenaars Creatieven zijn de innovators en pioniers. Zij hebben een belangrijke functie in het behouden van de leefbaarheid van de stad. Zowel in het midden van de stad als aan de rafelranden. Dat hoef ik jullie niet meer uit te leggen.

Er is zonder heel duidelijk vastgelegd beleid vanuit de gemeente op het gebied van creatieve ruimte al heel veel bereikt met bloed, zweet en tranen. Met heel veel doorzettingsvermogen vooral van individuele ondernemers. Kijk naar Hof van Cartesius, Bob Scherrenberg, db's in CAB, Kytopia, Stadstuin, Vechtclub XL, Metaalkathedraal en bijna Depot. Om maar wat te noemen.

Knelpunten

Vanuit SWK030 en Sophies Kunstprojecten worden er inmiddels 40 locaties beheerd en gebruikt door kunstenaars, creatieven en instellingen. Totaal ruim 1.000 gebruikers en 26.000 m2. Dit hebben wij met veel steun van CZ (subsidie, investeringsbijdragen) en UVO (in de vorm van betaalbare huren en bruikleenpanden) kunnen realiseren. Dit laatste is echter al jaren niet meer het geval.

We hebben nu ook veel plannen kunnen realiseren met meedenkende ontwikkelaars en private vastgoedondernemers. Zij zien de meerwaarde van creativiteit voor hun pand of grond, want hiermee zet je het op de kaart en wordt er waarde gecreëerd. (voorbeelden: Nijverheidsweg 16 en 4, Shelter Soesterberg). Het zijn ondernemers met een warm hart voor cultuur, maar het financiële belang staat wel voorop. In de toekomst wordt er winst gecalculeerd. En die gaat niet naar de kunstenaars maar in de zak van de ontwikkelaar.

De grote vraag is dan ook; hoe profiteren kunstenaars en creatieven ook van hun waardevermeerdering. Dit is bij uitstek een vraag voor UVO, de vastgoedclub van de gemeente met een maatschappelijk belang waar financieel rendement niet bovenaan staat. Juist wel de meerwaarde voor de stad. Helaas lukt het niet altijd om die meerwaarde te creëren door de strikte beleidskaders van het UVO.

Een paar voorbeelden van knelpunten UVO

- prijs niet onderhandelbaar (vb. Project Lumax)
- prijs is te hoog (vb. Pand in Oog in Al – kostprijsdekkende huurprijs boven de €200/m2 en heeft geen enkele relatie met de werkelijke waarde en bestemming van het pand)

- ongewenste situaties met leegstand (vb project Wittevrouwensingel – commerciële leegstandsbeheerder)
- weinig aanbod van panden (inkrimping van panden)

Onze ervaring is dat de beleidsafdelingen CZ en EZ iets willen bereiken met het veld, maar het veld, ondernemers en instellingen vervolgens vastlopen in het web van UVO, RO, Stedenbouw, grondprijzen en vergunningen. Er is geen aansluiting intern. En er wordt langs elkaar heen gewerkt.

Er zijn hiernaast ook zeker positieve ervaringen, zoals de recente verbouwingen in de Pauwstraat en planning rond de Vlampijp. Deze verbouwingen worden geleid door professionele en meedenkende projectmanagers.

Kansen

De sector organiseert zich en professionaliseert zich heel snel. We hebben geleerd, we halen er experts bij, we werken samen en verbinden verschillende sectoren. De opgave voor creatieve ruimte vraagt van ons allemaal vernieuwend denken, zoals in vergunningen, financiering, bouwen etc. Dit hoeft de gemeente niet alleen te bedenken. Wij zien dus kansen in een goede samenwerking met Culturele zaken en Economische zaken, maar vooral ook in de vastgoedorganisatie en stedenbouw. De opgaves van de stad moeten meer onderdeel worden van creatieve broedplaatsen (circulair, inclusief, sociaal, kennisdelen, healthy, start-ups/ict).

In onze ogen hoort hier ook bij dat wij op het gebied van Cultuur, Creatieven, CityMarketing, Economie en Maatschappelijke waarde aan elkaar koppelen en expliciet maken.

Behoeftes:

Het wordt een hele tijd geroepen en dus wordt het nu een dringende oproep of verzoek:

Maak ruimte mogelijk voor experiment, laboratoria. Vanuit die ruimte ontstaan mooie dingen.

Die humuslaag, waarop jaren geleden is bezuinigd, heeft zichzelf opnieuw uitgevonden, maar er staan ook starters op de deur te bonzen. Ze willen proberen, experimenteren, bouwen, vallen en weer opstaan. Dit kan alleen als er ruimte is en lage prijzen.

- De Dansers: gingen van BIS-gezelschap terug naar gemeentelijke subsidie. Er volgde een transitieperiode met o.a. een wissel van artistieke leiding. Op de Brilledreef konden ze een grote, betaalbare ruimte vinden waar ze zichzelf opnieuw konden uitvinden. Nu ontvangen ze weer landelijke subsidie.

- De Originele Vechtclub: kon op de Brilledreef hun concept ontwikkelen en verfijnen.

- Das Spectrum; kon uitbloeien tot een hechte community en succesvolle kunstenaars.

Maak gebruik van braakliggende terreinen, waar nu niets mee gebeurt en die niemand wil. Zet kunstenaars in bij leegstandsbeheer. Geef ons een kans en maak het concreet.

Geef ook ruimte voor ontwikkelingen in fases zonder strakke eisen bij elke nieuwe fase om opnieuw vergunningen e.d. te doorlopen.

Maak creatieve ruimte echt onderdeel van gebiedsontwikkeling en leg de markt hier meer een opdracht op m2 prijzen op.